SCURT ISTORIC AL CERCETĂRILOR CARE ATESTĂ EXISTENŢA SUPINULUI ROMÂNESC

Alina-Paula NEMŢUŢ

Abstract

The aim of this article is to present the major contributions to the study of the Romanian supine, underlining the main aspects regarding this non-finite verbal form and the way approaches have developped throughout the years. We couldn't, of course, include all sources, making thus a selection.

Keywords: Supine, Participle, preposition, morpho-syntactic behavior, mixed characteristics.

Supinul românesc, faţă de cel latinesc, este întotdeauna prepoziţional, neavând forme cazuale. Comportamentul mixt este specific şi românei, toate gramaticile şi studiile dedicate acestuia subliniindu-i dubla natură, nominală şi verbală. Totuşi, româna dispune de mai multe contexte de întrebuinţare decât latina, limbă în care supinul se limita sintactic la câţiva regenţi (verbe de mişcare pentru forma de acuzativ şi câteva adjective pentru cea de ablativ). Mai mult, supinul latinesc reprezenta şi o temă de conjugare, deci o bază verbală, servind la alcătuirea altor timpuri. Pornind de aici, se va emite o teorie potrivit căreia supinul românesc n-ar fi altceva decât o actualizare a unei forme-tip, i.e. participiul.

Literatura de specialitate care susţine existenţa supinului este mai consistentă decât cea care îl contestă. Hariton Tiktin[1] include supinul printre *numele verbale*, el funcţionând ca *substantiv* alături de infinitiv. Este întrebuinţat prepoziţional, având atribut, complement ori circumstanţial. Se face observaţia istorică potrivit căreia *supinul român corespunde celui latin*[2]. Supinul poate exprima destinaţia şi provenienţa ca atribut, determină un verb sau un adjectiv ori ocupă poziţia de circumstanţial[3]. Printre determinanţii supinului apare complementul direct. Valorile gramaticale sunt asociate în definirea supinului, dar nu există o delimitare între ipostaza substantivizată, deşi autorul spune că se articulează, totuşi exemplifică la un loc supine diferite, care nu mai au nimic de-a face cu verbul, şi supinul-verb.

Iorgu Iordan expune păreri opuse referitoare la supin. Pe de o parte, tratează supinul ca un *participiu trecut* însoţit de prepoziţia *de*, fără a-l considera mod, *nici din punctul de vedere al sensului pe care îl dăm aici formei verbale numite mod, nici din punctul de vedere al aspectului morfologic, care-i identic cu al participiului*[4]. Pe de altă parte, afirmă că supinul are două valori: *una substantivală, întocmai ca infinitivul aşa-zis lung (**culesul** viei), cealaltă pur verbală (s-a apucat **de cules** via)*[5]. Ulterior va defini supinul ca formă verbală nominală, sinonimă cu infinitivul, ambele exprimând procesul, şi omonimă cu participiul, de care se deosebeşte prin invariabilitate şi marcare prepoziţională[6].

BDD-A2770 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:21 UTC)

Natura verbală e demonstrată prin determinările verbale: complement direct, indirect, instrumental, circumstanțial[7]. Supinul este situat în proximitatea substantivului, actualizând lipsa de autonomie sintactică, trăsătură explicabilă prin prezența mărcilor prepoziționale. Nu este compatibil de a intra în relație cu un subiect-agent, însă poate fi subiect în prezența unor predicate adverbiale. Supinul adnominal îndeplinește funcția de atribut verbal, în sintagme sau grupuri sintactice stabile: *apă* ***de băut****, mașină* ***de cusut*** etc., contexte în care poate îmbrăca valori de diateză. Supinul adverbal poate fi complement sau circumstanțial. Dependența supinului este argumentată și în *sintagme modale predicative*, incluzând un semiauxiliar de modalitate ori de aspect și formând predicate verbale compuse: *x are* ***de spus*** *ceva; nu este* ***de făcut*** *nimic; ce-i* ***de făcut****.* În sintagme formate cu verbul *a da* sau *a lăsa* supinul este văzut ca formant al unor expresii și locuțiuni verbale[8]. Pe lângă demonstrarea valorilor morfologice, Iorgu Iordan se referă la nominalizarea supinului, făcând diferențierea semantică între supinul și infinitivul substantivizat din punct de vedere aspectual[9].

Gramatica limbii române[10] analizează supinul foarte puțin, evidențiind două aspecte: funcția denominativă și comportamentul morfologic eterogen, similar infinitivului lung (*substantiv verbal ~ verb*). Dovada naturii substantivale este susținută și prin construcția prepozițională a supinului, și prin funcțiile specific nominale: atribut, complement indirect, circumstanțial de loc, de relație, de scop[11]. Natura verbală este sugerată de prezența complementului direct: *D-apoi tu nici* ***de păscut*** *gâștele nu ești bun.* Tot în context verbal este citat și supinul construit cu verbe de necesitate sau posibilitate: *a fi* și *a avea*. Se pomenește și articularea supinului, situație când acesta devine substantiv propriu-zis[12]. În partea dedicată sintaxei, autorii tratatului se mulțumesc a da un exemplu sau două pentru diversele funcții ale supinului, fără a comenta tipurile de regenți[13].

Viziunea *Gramaticii* concordă cu a lui Iorgu Iordan în privința caracterului hibrid al supinului. Trăsăturile nominale țin de apariția prepozițiilor, întâlnite și în flexiunea nominală, la acestea *Gramatica* adaugând funcțiile tipic substantivale. Prezența complementului direct este semnul comportamentului verbal (la Iordan complinirile se extindeau și asupra altor complemente și circumstanțiale), așa cum este și apariția pe lângă verbe modale și aspectuale (totuși nu este exemplificat niciun supin după a doua categorie de verbe, nici în tratat, nici la Iordan[14]). În ambele surse se atrage atenția asupra conversiunii verb > substantiv.

În *SMLRC* supinul apare tot ca mod nepersonal. Pe lângă abstractele verbale ca ***fumatul*** *oprit*, se constată existența unor *forme parțial omonime și sinonime cu acestea*, caracterizate prin: nearticulare și lipsa flexiunii nominale, păstrarea unor caracteristici sintagmatice ale verbului de bază, fiind admise relații sintactice tipic verbale (exceptând relația cu un subiect, este posibilă guvernarea unui acuzativ, chiar a unui nume predicativ în nominativ sau alte construcții)[15]. Irelevantă este înlocuirea supinului printr-un substantiv, lucru ce duce la modificarea organizării sintactice a construcției. Se disting așadar două omonime: un substantiv abstract verbal, fără nicio legătură cu verbul, și o formă verbală ce păstrează parțial regimul sintactic verbal, indiferent că se numește supin

BDD-A2770 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:21 UTC)

sau altfel. Supinul devenit substantiv, alături de alte derivate ori infinitive lungi trebuie exclus din sfera verbală.

Grigore Brâncuş a descoperit în formele şi utilizările supinului diverse concordanţe cu albaneza[16]. Distinge trei valori ale supinului în limba română, punctul în care se distanţează de viziunea Academiei fiind acela al recunoaşterii unei valori de substantiv-verb. Astfel există: un *substantiv propriu-zis denominativ al acţiunii verbale*, articulat şi determinat de un atribut, echivalent semantic cu infinitivul lung substantivizat; un *substantiv-verb*, comutabil cu o construcţie verbală personală, supinul denumind şi acţiunea; un *verb*, supinul primind determinări completive sau intrând în relaţie cu verbe modale şi expresii verbale impersonale[17].

Infinitivul albanez specific toscăi este coincident morfologic şi sintactic cu supinul nostru, având structura prepoziţie + substantiv participial neutru în acuzativ: *per të punuar*. Lipsit de prepoziţie are valoare de substantiv, fiind articulat ca în română; denumeşte o acţiune şi păstrează regimul verbelor în toscă (urmat de complement direct), iar în ghegă, pe cel al substantivelor (urmat de un atribut). Alte valori se evidenţiază prin folosirea construcţiei în funcţii sintactice similare cu ale supinului românesc: atribut, complement, circumstanţial; apariţia după verbele *a fi* şi *a avea* întrebuinţate impersonal. Relevantă este şi construcţia în cele două limbi cu auxiliarul modal exprimând necesitatea, *a avea*[18]. Cercetătorul subliniază că supinul nostru seamănă formal cu infinitivul tosc, fiind alcătuit dintr-un substantiv de origine verbală. Apariţia acestei valori la supin se explică prin procesul dispariţiei infinitivului, i.e. prin substantivizare sau înlocuirea lui cu conjunctivul[19].

O perspectivă asupra supinului oferă şi Dumitru Irimia[20], incluzându-l printre *formele absolute / neutre ale verbului*. Pomeneşte sinonimia cu infinitivul, rolul denominativ, opoziţia faţă de participiu, cele două ipostaze ale supinului, de verb şi substantiv, ele deosebindu-se mai ales ca expresie (supinul substantiv se articulează, neadmiţându-l pe *de*, fapt ce ţine de flexiunea nominală şi nu de cea verbală: ***Mersul*** *pe jos este odihnitor*.; supinul verb nu admite articularea şi este întotdeauna prepoziţional: *Mai este încă* ***de mers****, nu glumă*.). Supinul verb, la rândul său, prezintă *caracteristici substantivale* (poate îndeplini funcţii sintactice specifice substantivului[21]) şi *caracteristici verbale* (poate fi regent al unui complement direct sau de agent, deşi mai rar; nu are nici categorii gramaticale tipic nominale: gen, număr, caz, nici tipic verbale: timp, diateză[22]). În privinţa structurii morfologice, D. Irimia remarcă frecvenţa mai scăzută a prepoziţiilor *la* şi *pentru*[23] şi faptul că supinul intră în structura predicatului verbal complex. Comportamentul sintactic al supinului se bucură de o exemplificare amplă, regăsindu-se mult mai multe funcţii decât la alţi cercetători[24].

În altă lucrare, D. Irimia îşi păstrează neschimbată poziţia faţă de supin, însă descrie contextele de apariţie, i.e. tipurile de regenţi şi comutabilitatea supinului cu infinitivul ori conjunctivul[25]. Faţă de primul studiu amintit, este relevată utilizarea supinului cu verbe modale şi aspectuale, el intrând în structura unor *constituenţi dezvoltaţi, prin care se realizează diferite funcţii sintactice*[26]. Ca formant al acestui tip de constituent, supinul

BDD-A2770 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:21 UTC)

este considerat a realiza funcţia de *complement (direct, indirect) interior, ca funcţii de gradul II*. Apar şi explicaţii legate de determinanţi. Există însă o inconsecvenţă din partea autorului: acesta vorbeşte despre supinul verbelor intranzitive, dar citează şi supine ale verbelor tranzitive când exemplifică ultima complinire, aceea de complement direct[27]. Este remarcată valoarea predicativă[28] a supinului.

C. Dimitriu îşi va nuanţa poziţia faţă de supin de la o lucrare la alta. Acesta susţine existenţa a trei tipuri de construcţii cu supin: determinant al unui substantiv, funcţionând ca atribut: *vorbe* ***pe ales*** sau nume predicativ: *frica era* ***de nepovestit***, considerându-l, cu anumite rezerve, o *perifrază adjectivală*; determinant al unei *perifraze verbale*, supinul fiind subiect: *e greu* ***de răspuns***, sau al unui verb predicativ, fiind complement sau circumstanţial: *ne poftiră* ***la scăldat***, *vorbeşti* ***pe înţeles***, contexte în care supinul e considerat fie *perifrază substantivală*, fie *perifrază adverbială* (pentru ultimul exemplu); formant al unui predicat verbal compus pe lângă semiauxiliarele de mod *a avea* sau *a fi* ori semiauxiliarele de aspect *a termina*, *a sfârşi*: *au* ***de discutat***, *este* ***de făcut***, *sfârşesc* ***de zis***. Pe acesta îl tratează drept supin, semiauxiliarul atribuindu-i persoana şi celelalte categorii gramaticale verbale[29].

În ce ne priveşte, considerăm verbe la supin toate apariţiile, mai puţin grupările *pe ales* şi *pe înţeles*, ele reprezentând nişte locuţiuni, prima adjectivală, a doua adverbială. Mai mult, contrar lui Dimitriu[30], purtătorii morfemelor predicativităţii sunt semiauxiliarele la mod personal, ele neatribuind categorii gramaticale verbale supinului, acesta „neprimind" niciun indice de predicaţie de la nimeni. Autorul condiţionează existenţa supinului de prezenţa semiauxiliarului, lucru total neadevărat, având în vedere că structurile cu supin nu se reduc numai la cele expuse de acesta. Deşi nu acceptă un supin în afara predicatului verbal compus, totuşi vorbeşte despre un circumstanţial final materializat astfel[31].

Supinul din exemplul: *e greu* ***de cules***, este considerat *numai substantiv, nu şi verb*, indicând numele acţiunii şi nu procesul, având categorii nominale şi nu verbale, iar cel din contextul: *X are* ***de cules*** *via.*, este *numai verb, nu şi substantiv*, indicând acţiunea ca proces, nedenumind-o[32]. C. Dimitriu susţine că există şi un substantiv, un adjectiv şi un adverb provenit din supin[33]. Pe *de ales* îl interpretează ca prezentând: *acţiunea ca proces*: *El are* ***de ales*** *o melodie.* (verb la modul supin); *acţiunea ca însuşire a numelui*: *melodia* ***de ales****...* (perifrază adjectivală); *acţiunea ca însuşire a altei acţiuni*: *El ia* ***pe ales*** *o melodie.* (perifrază adverbială). Totuşi nu este totuna *melodia* ***de ales*** (*melodia care trebuia aleasă*, supinul având o interpretare modală ce poartă trăsătura [+ Obligativitate]) cu *melodia* ***aleasă*** (*melodia care a fost aleasă*, acţiunea prezentându-se ca încheiată, fără a fi modalizată, *aleasă* fiind un participiu verbal pasiv).

Pentru valoarea de substantiv, invocă rolul denominativ şi nişte echivalenţe aproximative cu alte nume verbale. Credem că este vorba de o sinonimie sintactică, nerelevantă pentru demonstrarea existenţei unui substantiv ori a unei locuţiuni substantivale: *are bani* ***din scris*** = *are bani* ***din scrieri***, *e greu* ***de cântat*** = *e greu* ***cântatul***[34]. Pentru adjectivul provenit din supin, unele perifraze sunt ambigue: între adjectiv şi adverb, adjectiv şi substantiv ori adjectiv şi adverb. Echivalenţa aproximativă cu adverbe

BDD-A2770 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:21 UTC)

sintetice a perifrazelor adverbiale poate duce la interpretarea lor ca locuţiuni, dar nu ca adverbe propriu-zise (*pe ales*, *într-ales*, *în ascuns*[35]).

Valeria Guţu Romalo vede în supin nu un mod, ci o formă verbală nepersonală dependentă, a cărui folosire prepoziţională *caracterizează mai curând substantivul decât verbul*[36]. Ion Diaconescu abordează supinul după sinonimia modală[37], i.e. transpunerea prin indicativ sau conjunctiv. Preocupat de apariţiile supinului în textele literare, îi identifică valoarea nominală şi verbală în secole diferite[38]. Gh. Constantinescu-Dobridor nu prezintă supinul din vreo perspectivă diferită[39]. Mioara Avram reiterează informaţiile expuse de alţi cercetători[40].

O contribuţie substanţială la înţelegerea supinului din perspectiva funcţionării sale şi a tiparelor specifice de construcţie, a claselor de regenţi, dar şi a relaţiei cu alte forme îi revine Gabrielei Pană Dindelegan, cea care semnează numeroase articole şi părţi ale unor lucrări, diverse intrări referitoare la supin într-un dicţionar terminologic[41], subcapitolul dedicat acestuia în *Gramatica limbii române. Cuvântul* (2005, 2008), dar nu numai[42]. Supinul este descris după capacitatea de a păstra parţial disponibilităţile combinatorii specific verbale şi posibilitatea de a se constitui în centru de grup sintactic. Astfel există nişte *vecinătăţi ale supinului*, perpetuate de la verbul prototipic[43], dar şi restricţii impuse[44]. Este explicitată dubla natură a supinului, nominală şi verbală[45]; apar detalii privitoare la contextele comune supinului şi infinitivului ori conjunctivului[46]; supinul este abordat în tandem cu participiul[47]; se accentuează fenomenul *controlului* asupra subiectului supinului[48] şi se detaliază specificul construcţiile *tematizate*[49] prin supin. Informaţii diversificate apar nu doar în primul volum al *GALR*, ci şi în al doilea (vezi comportamentul sintactic al supinului, el apărând ca centru de grup sau adjunct în grupul verbal, adjectival şi nominal; încorporarea valorilor de diateză – *pasivul lexical*; funcţiile sintactice exemplificate etc.)

Din cele prezentate reiese diversitatea preocupărilor legate de supinul românesc, subliniind necesitatea tratării sale ca formă verbală distinctă, contrar problemei de terminologie ridicată de acesta. Există şi alte studii ce „revizitează" supinul[50], pe care din lipsă de spaţiu nu le-am mai comentat sau care discută prea puţin despre el, uneori deloc.

BIBLIOGRAFIE

** *Gramatica limbii române*, 1966, ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Academiei.

** *Gramatica limbii române* [*GALR*], 2005, ediţia a III-a, Bucureşti, Editura Academiei.

** *Gramatica limbii române* [*GALR*], 2008, ediţia a III-a revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Academiei.

Avram, Mioara, 1997, *Gramatica pentru toţi*, Bucureşti, Editura Humanitas.

Avram, Mioara, 2005, *Forme verbale cu funcţie circumstanţială de relaţie în construcţii tautologice în limba română*, p. 23–32, în *Direcţia în cercetarea lingvistică actuală. In memoriam Magdalena Vulpe*, Editura Universităţii din Ploieşti.

BDD-A2770 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:21 UTC)

Bidu-Vrânceanu, Angela, Călăraşu, Cristina, Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, Mancaş, Mihaela, Pană Dindelegan, Gabriela, 2005, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii* [DSL], Bucureşti, Editura Academiei Române.
Bîtea, Ioan, N., 1987, *Observaţii pe marginea unor construcţii cu supin*, în LR, XXXVI, nr. 5, p. 377–387.
Brâncuş, Gh., 1967, *O concordanţă gramaticală româno-albaneză: modul supin*, în LL, XIII, p. 99–105.
Bulgăr, Gh., 1960, *Despre locuţiunile româneşti de tipul: pe alese, de mânecate, pe nevăzute*, în SCL, XI, nr. 3, p. 395–401.
Ciortea, Marcela, 2005, *Supinul în Divanul lui Dimitrie Cantemir*, în Annales Universitatis Apulensis, Philologica, tom 3, p. 162–168.
Constantinescu-Dobridor, Gh., 1996, *Morfologia limbii române*, Bucureşti, Editura Vox.
Coteanu, I., 1985, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Diaconescu, Ion, 1971, *Supinul din limba română din secolele al XVI-lea, al XVII-lea şi al XVIII-lea*, în AUB, XX, nr. 1–2, p. 151 şi urm.
Diaconescu, Ion, 1983, *Moduri nepersonale cu valoare predicativă*, în LLR, 12, I, p. 5–8.
Diaconescu, Ion, 1989, *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.
Dimitriu, C., 1979, *Gramatica limbii române explicată I. Morfologia*, Iaşi, Editura Junimea.
Dimitriu, Corneliu, 1999, *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, Iaşi, Editura Insitutul European.
Dimitriu, Corneliu, 2002, *Tratat de gramatică a limbii române. Sintaxa*, Iaşi, Editura Institutul European.
Draşoveanu, D.D., 1997, *Teze şi antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium.
Frâncu, Constantin, 2000, *Conjunctivul românesc şi raporturile lui cu alte moduri*, Iaşi, Casa Editorială „Demiurg".
Guţu Romalo, Valeria, 1964, *Un procedeu distribuţional de delimitare a paradigmelor*, în SCL, XV, 1, p. 66–67.
Iordan, Iorgu, 1954, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Ministerului Învăţământului.
Iordan, Iorgu, Guţu Romalo, Valeria, Niculescu, Alexandru, 1967, *Structura morfologică a limbii române contemporane* [*SMLRC*], Bucureşti, Editura Ştiinţifică.
Iordan, Iorgu, Robu, Vladimir, 1978, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Pedagogică.
Iorgu, Iordan, 2005, *Gramatica limbii române*, Bucureşti, Editura Semne.
Irimia, Dumitru, 1976, *Structura gramaticală a limbii române. Verbul*, Iaşi, Editura Junimea.
Irimia, Dumitru, 2008, *Gramatica limbii române*, ediţia a III-a revăzută, Iaşi, Editura Polirom.
Manoliu-Manea, Maria, 1993, *Gramatică, pragmasemantică şi discurs*, Bucureşti, Editura Litera.

BDD-A2770 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:21 UTC)

Nagy, Rodica, 2005, *Sintaxa limbii române actuale. Unităţi, raporturi şi funcţii*, Iaşi, Editura Institutul European.
Neamţu, G.G., 2006, *Observations sur le statut morphologique du participe et du "supin" en roumain*, în StUBB, LI, nr. 2, p. 13–27.
Pană Dindelegan, Gabriela, 1981, *Structura sintactică Nominal + Adverb (sau Adjectiv) + Supin*, în LR, XXXI, nr. 1, p. 5–13.
Pană Dindelegan, Gabriela, 1990, *Ipostaze sintactice ale „tematizării”*, în AUB, seria LLR, p. 30–38.
Pană Dindelegan, Gabriela, 1992, *Sintaxă şi semantică. Clase de cuvinte şi forme gramaticale cu dublă natură*, Bucureşti, Tipografia Universităţii din Bucureşti.
Pană Dindelegan, Gabriela, 1992, *Teorie şi analiză gramaticală*, Bucureşti, Editura Coresi.
Pană Dindelegan, Gabriela, 1998, *Din nou despre determinanţii supinului. Notă sintactică*, în LLR, nr. 4, p. 3–5.
Pană Dindelegan, Gabriela, 1999, *Sintaxa grupului verbal în limba română*, ediţia a II-a, Braşov, Editura Aula.
Pană Dindelegan, Gabriela, 2001, *Un tipar sintactic de „tematizare forte”: De văzut, am văzut destule*, în LL, nr. 1, p. 51–60.
Pană Dindelegan, Gabriela, 2005, *Elemente de gramatică. Dificultăţi, controverse, noi interpretări*, Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional.
Pană Dindelegan, Gabriela, 2007, *Din nou despre participiu şi supin. Câteva precizări*, în SCL, LVIII, nr. 1, p. 163–174.
Pană Dindelegan, Gabriela, 2007, *Din nou despre participiu şi supin. Câteva precizări*, în SCL, LVIII, nr. 1, p. 163–173.
Stati, Sorin, 1972, *Elemente de analiză sintactică*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Tiktin, Hariton, 1945, *Gramatica română. Etimologia şi sintaxa*, ediţia a III-a, Bucureşti, Editura Tempo.

NOTE:

[1] În *Gramatica română. Etimologia şi Sintaxa*, p. 96–97. În categoria numelor verbale apar şi trei adjective: gerunziul, participiul şi adjectivul verbal derivat cu sufixul *-tor*. Numele verbale sunt denumite şi *moduri impersonale*.
[2] *Ibidem*, p. 97.
[3] *Ibidem*. Vezi, pentru exemplificările funcţiilor amintite, p. 184, 186, 194 şi 196.
[4] *Gramatica limbii române*, p. 175.
[5] *Limba română contemporană*, p. 416.
[6] Vezi lucrarea semnată alături de Vl. Robu, *Limba română contemporană*, p. 481.
[7] *Ibidem*, p. 481, vezi exemplele.
[8] *Ibidem*, p. 481, pentru contextele de ocurenţă ale supinului.
[9] *Ibidem*, p. 482, pentru mai multe exemplificări şi comentarii pe marginea sinonimiei şi a diferenţei semantice dintre infinitivul şi supinul substantivizat.
[10] Vol. I, p. 233–234.
[11] Poate fi pusă la îndoială corectitudinea unor funcţii sintactice ale supinului exemplificate de *Gramatică*: complementul indirect sau circumstanţialul de loc. Ambele sunt, de fapt, circumstanţiale de scop.
[12] *Ibidem*, p. 233–234, vezi exemplele.
[13] Vezi vol. II al *GLR*, unde apar următoarele funcţii: subiect (p. 89); predicat verbal compus (p. 103); nume predicativ (p. 137); atribut verbal al destinaţiei sau proveniençei (p. 153); complement indirect (p. 179);

BDD-A2770 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:21 UTC)

complement circumstanțial: de scop (p. 180, 187); de mod consecutiv (p. 193); de relație (p. 195); construcții tautologice (p. 416).

[14] În Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *op. cit.*, p. 450 se citează o sintagmă cu supin cerut de verb aspectual: *terminase* ***de povestit***.

[15] Autori Iorgu Iordan, Valeria Guțu Romalo, Alexandru Niculescu. Vezi p. 208. Incapacitatea supinului de a se combina cu un subiect marchează gradul de subordonare față de elementul regent. Totuși, *în multe situații se poate spune că subiectul supinului coincide cu subiectul verbului regent: S-au dus* ***la cules*** *porumb.* Vezi, pentru această observație, nota 1 de la p. 209. Alte date legate de supin vizează omonimia parțială cu participiul-adjectiv, care duce la construcții nerecomandabile, rezultat al contaminației dintre două construcții sinonime.

[16] Vezi *O concordanță gramaticală româno-albaneză: modul supin*, p. 99–105.

[17] *Ibidem*, p. 100. Vezi exemplele citate.

[18] *Ibidem*, p. 103. Vezi exemplificările din albaneză pentru atribut, complement direct, circumstanțial de relație sau de scop.

[19] *Ibidem*, p. 105.

[20] Vezi *Structura gramaticală a limbii române. Verbul*, p. 130, 141–142 şi 201–202.

[21] *Ibidem*, p. 141. În privința circumstanțialului de relație citat: ***De părăsită****, părăsită era, căci cucuta, brusturul şi urzica moartă creşteau în voie...*, considerăm că exemplul folosit de D. Irimia nu este unul adecvat, în această poziția apărând un adjectiv participial, dovadă acordul în gen şi număr cu nominalul-subiect (*ea părăsită*). Forma ocurentă nu este aşadar un supin.

[22] *Ibidem*, p. 141–142, vezi exemplele.

[23] Lingvistul nu pomeneşte deloc alte prepoziții specifice supinului, ilustrate şi acestea în textele literare: *din*, *după*, *în*, *pe*. Nici când detaliază sintaxa supinului nu foloseşte contexte în care acestea apar.

[24] *Ibidem*, p. 201–202.

[25] Vezi *Gramatica limbii române*, ediția a III-a revăzută, p. 315, pentru exemplificarea pe tipuri de regenți.

[26] *Ibidem*, p. 316

[27] *Ibidem*, p. 316, pentru exemplificările tuturor determinanților supinului.

[28] Despre valoarea predicativă a supinului a discutat şi Ion Diaconescu. Vezi *Moduri nepersonale cu valoare predicativă*, p. 7, unde sunt ilustrate două situații când verbul la supin îndeplineşte funcția de *predicat al propoziției*.

[29] Vezi *Gramatica limbii române explicată. Morfologia*, p. 306–309, pentru cele trei tipuri de construcții. Informații legate de supinul construit cu semiauxiliare de mod sau aspect (predicat verbal compus) se găsesc şi în *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, p. 400–401, 402, 412–415 şi 417–418, dar şi în vol. II, *Sintaxa*, p. 1295.

[30] Vezi *Gramatica limbii române explicată. Morfologia*, p. 309.

[31] În *Tratat de gramatică a limbii române. Sintaxa*, p. 1435, apare observația: *La circumstanțialul exprimat prin substantive încadrăm şi ceea ce Gram. Acad. (II, p. 179) consideră «verb la supin» (contexte ca plecase ÎN* ***pește****), iar Irimia, Gram. (p. 450) «forme verbal-nominale» (contexte ca a plecat LA* ***târguit****).*

[32] Vezi *Tratat*, I, p. 619. Amândouă supinele se referă la „acțiunea de a culege", deci la proces, fiind verbe şi substituibile printr-un conjunctiv. Dacă lingvistul admite în primul caz existența unui substantiv cu flexiune de număr, este acceptabil un plural în acelaşi context? **E greu* ***de culesuri****?* În privința cazului, acesta ar fi un nominativ. Discutând despre realizarea supinului ca subiect (şi complement direct), D.D. Draşoveanu, în *Teze şi antiteze în sintaxa limbii române*, p. 254 şi 255–256, afirmă că nu avem subiect (sau complement direct), ci *ocupanți ai pozițiilor respective, având ca notă comună substituibilitatea unuia cu ceilalți (ocupanți), notă prin care ei sunt membrii aceleiaşi clase (de substituție)*. Vezi distincția între *substituenți cazuali* (substantivalul este ocupantul central al funcțiilor de subiect şi complement direct) şi *substituenți acazuali (anominativali şi anacuzativali)*, aici intrând supinul, gerunziul şi infinitivul ca *propoziții contrase*. Întorcându-ne la teoria lui Dimitriu, nu suntem pentru un substantiv într-o asemenea ipostază.

[33] Subscrie ideii existenței unui adverb şi a unui adjectiv provenit din supin şi Rodica Nagy. Vezi *Sintaxa limbii române actuale. Unități, raporturi, funcții*, p. 278–279. În contexte precum *(vorbeşte)* ***pe înțeles***, *este* ***de neînțeles***, autoarea acceptă un supin adverbial, ba mai mult, afirmă că, dată fiind posibilitatea substituției prin adverb pentru *de neînțeles* în *perifraze verbale impersonale*, *am putea admite că un complement de agent determină şi «adverbe» (dacă nu se consideră că este regent complexul verb-adverb):* ***Este de admis*** *de către oricine*.

[34] *Scris* ca substantiv abstract verbal ilustrează un singular, iar substantivul cu care lingvistul propune să-l înlocuim, chiar dacă are aceeaşi proveniență (verbală), este un plural: *scrieri*. *Din scris* este, de fapt, un acuzativ prepozițional exprimând proveniența. *De cântat* se referă la acțiune ca proces (deci este verb la supin), iar *cântatul* indică activitatea (devenit substantiv prin articulare). Vezi p. 623 a *Tratatului*, I, pentru exemplificarea diverselor perifraze substantivale.

BDD-A2770 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:21 UTC)

[35] *Ibidem*, p. 625, pentru mai multe exemple. Pentru explicitarea provenienței unor locuțiuni de tipul perifrazelor adverbiale citate de C. Dimitriu, vezi studiul lui Gh. Bulgăr, *Despre locuțiunile româneşti de tipul:* ***pe alese, pe mâncate, pe nevăzute***, p. 395–401.
[36] Vezi *Limba română contemporană*, coordonator Ion Coteanu, p. 172 şi 173.
[37] Vezi *Probleme de sintaxă a limbii române actuale. Construcție şi analiză*, p. 25.
[38] Vezi *Supinul în limba română din secolele al XVI-lea, al XVII-lea şi al XVIII-lea*, p. 151–163. Pentru exemple cu supin aparținând literaturii române vechi, vezi şi studiul Marcelei Ciortea, *Supinul în* ***Divanul*** *lui Dimitrie Cantemir*, p. 165–167.
[39] Vezi *Morfologia limbii române*, p. 236–237.
[40] Vezi *Gramatica pentru toți*, p. 169–170.
[41] *Dicționar de ştiințe ale limbii*, p. 521.
[42] Vezi p. 509–524, un aport calitativ însemnat pentru înțelegerea acestei forme verbale nepersonale.
[43] Pentru exemplificarea posibilităților combinatorii, vezi *Sintaxă şi semantică*, p. 133, *Teorie şi analiză gramaticală*, p. 31, *Sintaxa grupului verbal*, p. 130; *GALR*, I, p. 510 şi 512–513. Pentru asocierea supinului cu vecinătăți de tip verbal, vezi Valeria Guțu Romalo, *Un procedeu distribuțional de delimitare a paradigmelor*, p. 66–67. Pentru spectrul de valențe ale verbelor la moduri nepersonale, vezi Sorin Stati, *Elemente de analiză sintactică*, p. 94–95 şi 108–109.
[44] *Sintaxă şi semantică*, p. 133–134 şi *Sintaxa grupului verbal*, p. 130.
[45] *Teorie şi analiză gramaticală*, p. 30–31, *Sintaxă şi semantică*, p. 128–129 şi 130–131. Pentru concluzii comparative privitoare la infinitiv şi supin, vezi şi p. 135. Informații despre supin şi infinitiv se pot găsi şi la Maria Manoliu-Manea, în *Gramatică, pragmasemantică şi discurs*, p. 112–113.
[46] *Sintaxă şi semantică*, p. 12, 46–47 şi 72–73. Pentru concurența dintre infinitiv şi supin după anumite adjective, vezi şi Constantin Frâncu, *Conjunctivul românesc şi raporturile lui cu alte moduri*, p. 147.
[47] Vezi observațiile din *GALR*, I (2005, 2008), p. 510–511, dar şi articolul G.P. Dindelegan, *Din nou despre participiu şi supin. Câteva precizări*, p. 163–173. Maria Manoliu-Manea, în *op. cit.*, p. 110–112, detaliază relația dintre supin şi participiul trecut.
[48] Pentru definirea conceptului, vezi *Dicționar de ştiințe ale limbii*, p. 141, dar şi *Sintaxă şi semantică*, p. 73 şi 132. Descrierea controlului exercitat asupra subiectului supinului apare şi în *GALR*, I, p. 513, 514, 516 şi 517 (2005, 2008). Pentru subiectul supinului, vezi şi vol. II, p. 350 (2005) şi p. 370–371 (2008).
[49] Vezi articolele *Structura sintactică Nominal + Adverb (sau Adjectiv) + Supin*, p. 5–13, *Ipostaze sintactice ale "tematizării"*, p. 31–35, *Un tipar sintactic de „tematizare forte": De văzut, am văzut destule*, p. 5–14, dar şi *Sintaxă şi semantică*, p. 13, 75, 77, 80, 81 şi 82–83, *Elemente de gramatică*, p. 151–164; Ioan N. Bîtea, *Observații pe marginea unor construcții cu supin*, p. 377–387. Pentru supinul din propozițiile topicalizate, vezi şi Maria Manoliu-Manea, *op. cit.*, p. 107–108. Corespunzând unui circumstanțial de relație, supinul tematizat este o construcție tautologică. Pentru acest fenomen, vezi Al. Graur, *Tautologia în limbă*, p. 443–448, iar pentru aplicarea la supin, Mioara Avram, *Forme verbale cu funcție circumstanțială de relație în construcții tautologice în limba română*, p. 23–32.
[50] Vezi G.G. Neamțu, *Observations sur le statut morphologique du participe et du "supin" en roumain*, p. 13–27.

BDD-A2770 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:21 UTC)